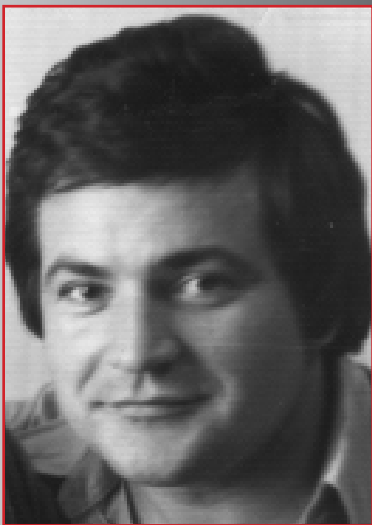

мікола трафімчук

час
анёла

Мікола Трафімчук

*Цела ў стоме...
Хоць дух не знямог.
І балюча душы і трывожна...
«Жыць так нельга!» –
Сцвярджае Гасподзь.
Ды падміргвае д'ябал:
«Жыць можна!...»*

Мікола
ТРАФІМЧУК

ЧАС
АНЁЛА

ВЕРШЫ

Мінск
«Тэхнапрынт»
2007

ББК 84 (4Бел)

Т65

УДК 882.6-1

Трафімчук М.

Т65 Час анёла: Вершы. -- Мн.: Тэхнапрынт, 2007.
-- 44 с.

ISBN 985-666582-03-2

Па-ранейшаму паэт верны сваёй тэме грамадзянскай
адказнасці за лёс свайго народу, сваёй Радзімы.

ББК 84 (4Бел)

УДК 882.6-1

ISBN 985-666582-03-2

©Трафімчук М., 2007

Літаратурна-мастацкае выданне

Трафімчук Мікалай Мікалаевіч

Час анёла

Вершы

Рэдактар М. Шабовіч

Кампутарны набор і вэстка В. А. Васіленка

Тэхнічны рэдактар Т. М. Слесарчук

Карэктар М. П. Бандарук

Здадзена ў набор 3.04. 2007. Падпісана да друку 27.04. 2007

Фармат 60x84 1/32. Папера афсетная. Афсетны друк.

Ум. друк. арк. 1,2, Тыраж 300 экз. Заказ 287.

Прадпрыемства «Тэхнапрынт».

ЛВ № 380 ад 28.04.1999 г.

ЛП № 203.

220027. г. Мінск, пр. Ф. Скарыны, 65, корп. 14.

Тэл. 239-91-57.

**Жыццё і розніць, і яднае нас.
Усё гэта мы ведаем з дзяцінства.
Мой Час Анёла!..
Беларускі Час!..
Пара
з Радзімай кроўнага адзінства!**

Раздзел першы **Стань беларусам!**

Рвецца карэнне... Повазі кроўныя
Паміж людзьмі ўсё слабей...
Будзь Беларусам, роўным між
роўных.

Сілы адчуй у сабе!

Столькі віхураў было, землятрусаў!
Ты перажыў столькі страт!
Будзь Чалавекам – стань Беларусам!
Стань сам сабою, мой брат!

Свету канец? Не!
Канец толькі веку...
Мужны ты мой чалавек,
Стань Беларусам! Стань Чалавекам!
Раз назаўсёды!
Навек!

БЕЛАРУСЫ – ВЯЛІКІ НАРОД

Генацыд... Моўны блуд... Радзяцыя...
І галеча, і мор, і няўрод...
Беларусы – пакутная нацыя.
Беларусы – цярплівы народ.

Мова матчына! Бацька шанцаў ёй
Не дае, не пусціў на парог...
Беларусы – “трасянская” нацыя.
Беларусы – нязвыклы народ.

Буйна вішні цвітуць ды акацыі...
І памерці не дасць агарод...
Беларусы – рахманая нацыя.
Беларусы – “цікавы” народ.

Воля вольная ці акупацыя –
На палацах ды ў кляці прыплод...
Беларусы – упартая нацыя.
Беларусы – вялікі народ.

Я З ТЫХ...

Я з тых,
Хто ведаў, што падмануты,
І выгляд прастачка рабіў...
Дзе трэба –
Быў заўжды “падцягнуты”,
Хоць не заўжды
“з кім трэба” – піў.

І тым,
Бывала, вельмі часта я
Ніяк не ўпісваўся ў радок...
Не бачыў розніцы
Між кастамі,
Не ведаў сціплы свой шасток...

Я з пакалення
“пакаленнікаў”.
Хоць на каленях і не быў...
Я з племені дзядулі Леніна,
Хоць гэта племя
Не любіў.

Я з тих,
Хто ведаў, як закончыцца
Антыкрыжовы “светлы шлях”,
Як д’яблы
Доўга будуць корчыцца
На галавешках і вуглях.

Я ВЫБІРАЮ МІНСК...

Мне шчасця выпаў міг.
Я мог бы саграшыць,
Але я карыстаюся выпадкам...
Я выбіраю Мінск
Для сэрца і душы
І для маіх нязнаных мне
Нашчадкаў.

На мройным рубяжы
За марывам гадоў
Хачу ў гарачых сэрцах
Я застацца...
Я выбіраю Мінск,
Я доўга жыць гатоў
У горадзе нязгаснага юнацтва.

Я буду жыць з людзьмі
Ў бязгрэшнай прастаце,
Душу і сэрца напаўняць адвагай...
Я выбіраю Мінск
З “Пагоняй” на шчыце
І з дзідай

З бел-чырвона-белым
Сцягам!

Трывай, світальны міг,
Іскрысты і святы!
І не згасай над гмахамі,
Світанне!
Я выбіраю Мінск,
Як выбіраеш ты
Мяне,
Маё нябеснае Каханне.

Нават у небе ёсць кволасць...
Памятаць гэта важна.
Д'яблы – таксама з анёлаў,
Толькі з душою
прадажных.

Калі паэт сталее –
Ён «хварэе»
Не толькі захапленнем
А й сумленнем...
Не толькі войкаць-ахаць
Ён умее –
А і не гнуцца
Станам і ў каленях.

ШЧАСЦЕ

Шчаслівы бацька дочкамі-сынамі.
А спадчынай шчаслівы... удвая.
Сюды не лезце сквапнымі рукамі!
Тут Бацькаўшчына светлая мая!

На паплавах зялёных, на пагорках,
У вёсках галасістых і ў гаях
Звініць наша крыштальная гаворка –
П'ю звон нагбом і не нап'юся я...

Хоць зык арла з-пад хмараў далятае
І чуецца з бароў звярыны рык,
Крыштальны звон
Ствараць мяне натхняе...
А іншым я займацца не прывык!

ЛЁС ПАЭТА

Алесь Мяснікову

Стагоддзе,
Паўстагоддзя,
Чвэрць яго —
Усё гэта імгненні для Сусвету...
Таму святым ёсць справа да ўсяго
І асабліва — справа да Паэта.

Чым ён свае імгненні напаўняў,
На што хвіліны траціў залатыя?
Каго чакаў, каго ён даганяў?
Ці стрэліся апосталы святыя?

Няхай ён сам апосталам не стаў,
Ды хоць з адным з іх
Ён сустрэцца мусіў...
Таму ў паэта —
Процьма добрых спраў,
І асабліва тут, у Беларусі!

Ты не адзін,
Калі грамадзянін...
І драма ўсіх –
Заўсёды твая драма.
Народ –
Калі ўсіх многа,
А не ты адзін...
Тады і ты адзін –
Народ таксама!

Айчына ў небяспецы!
На вершніку – аркан...
Хапай, паэт, за лейцы!
Шалее хіжы хан...

Бяры і меч, і латы,
Кідай пяро, Парнас!..
Конь пад табой – крылаты.
Ён твой другі Пегас.

ЧАС АНЁЛА

М. А. Юрашэвічу

У кожнага ёсць свой анёл...
І ёсць свой Анёл у народа!
Сабраць аднадумцаў за стол
Як раз ёсць святая нагода.

Няхай не раскошны наш стол,
І граюць музыкі так сумна...
А крыллем прыкрые Анёл
Усіх нас, дзяцей неразумных!

І толькі ніколі Анёл
Не быў і не будзе пыхлівым...
Зляціць Яго пёрка на дол –
І ўбачым народ свой шчаслівым!

Гэта шчасце, душы неацэнены клад!
Гэта святасці парастак кволы!..
Прасвятлёныя строфы натхняюць
на лад!
Бо Паэзія – справа анёлаў.

“Беларусь?.. А-а!.. Чарнобыль...
Мутанты...” –
Так мяне сустрэкалі ў гасцях...
А мой край топчуць спрэс акупанты:
Цэзій, стронцый
Ідуць па касцях...

І ратунку няма і аховы,
Растаптаны “Пагоня” і сцяг...
З радыяцыяй – думкі і словы;
Дым і мор
Засцілаюць прасцяг...

Спадарыні Івонцы Сурвіла

Час спадарыні Івонкі,
Беларусі зорны час...
Бі ў званы, званарык, звонка,
Абуджай дрымотных нас!

Можа годзе ўжо ў дрымоце
Бы не ў гэтым свеце жыць?
Беларусь, табе ўжо годзе
Занядбанай Богам быць!

Над разбуджанай старонкай
Звон разгоніць пыл і дым...
Час спадарыні Івонкі
Надыходзіць. Назаўжды!

Як час ляціць крылата!
Як зменліва на свеце!
І зло будзе праклята!..
Не ўнукамі, а дзецьмі...

Гады ў рады... І ўранку
Праз год ці два (так будзе!)
Сам Бог неспадзяванку
Спашле цярплівым людзям.

Ён не дазволіць крыўдзіць
Так доўга духам кволых...
Час Люцыпара сыдзе,
Надыдзе Час анёла!

ЗА СТАЛОМ

Песня

Міколу Сілічу

І прысмакі, і ружы ў шкле,
І віно на святочным стане...
Госці ўсе, што прыйшлі ў гэты дом,
За гасцінным паселі сталом.

На стане, на стане, на стане
Заліўное, жаркое, суфле...
За сталом, за сталом, за сталом
Кожны госць кроў з віном, кроў з віном

Сваякі і сябры, кум і сват –
Кожны чарку падняць сёння рад
За здароўе гасцей, за сябе.
Кожны – роўня ў застольнай гульбе!

У гульбе, у гульбе, у гульбе
Кожны рады гасцям і сабе.
За гульбой, за гульбой, за гульбой
Час як бач пралятае стралой!..

Праляціць гэты радасны міг –
Развітаемся сумна з людзьмі,

Што дарылі нам шчасце пацех:
Песні, скокі і жарты, і смех...

У жыцці, у жыцці, у жыцці
Добра шчырых сяброў нам знайсці!
За жыццём, за жыццём, за жыццём,
Кажуць, некалі зноў заживём.
Эх, заживём!

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ

Рок і замежная “папса”
Звіняць пад вухам, як аса...
Паслухаць песню беларускую хачу,
Дзе ў гуках-зыках – чарак звон,
І грай музыкаў наўздагон
Ляціць у край, куды і я буслом лячу.

Гармонік грае, бубен б’е,
І галасіста сват пяе,
Яму заўзята падпявае хмельны зяць.
І песня родная ляціць
Гуллівай птушкай па жыцці...
Якое шчасце песню родную спяваць!

Маркота, гора ці канфуз –
Пяе заўсёды беларус...
І песню чуе беларускую ўвесь свет.
У гуках-зыках – чарак звон,
І грай музыкаў наўздагон
Ляціць у край, куды і я лячу...услед.

Раздзел другі

Жыць так нельга!

Хто кажа, што жыць так можна,
Тым болей – што жыць так трэба?..
За сённяшні дзень трывожна,
А заўтра не будзе і хлеба.
Не будзе! Адкуль яму ўзяцца?
Бо марныя нашы старанні,
Бо танная ўся наша праца,
Мізэрныя – ахвяраванні...
І ахвяраваці няма чым –
Ні сілы няма, ні трывання...
...Жабрак лае лёс свой жабрачы
Ды помніць пра Боскае званне.

Жыць так нельга!
І хопіць так жыць!
Адыходзім ад спячкі глыбокай...
Нехта ўстаў... Ну а нехта ляжыць
І расплюшчыў адно толькі вока...

Ах, ляноцце! Навошта будзіць!
Хто там лаецца і лямантуе?..
Добра спаць і прыемнае сніць,
Але ж сон ад жуды не ўратуе.

Усё роўна прачнешся, бо боль
Перасіліць і сон твой, і мроі...
“Жыць так нельга!” –
Вось часу пароль!
“Хопіць жыць так!” –
Дэвіз для герояў!

Д'ябал без служак – ніхто.
Служкі, спыніце служэнне!
Свет будзе... у захапленні.
Д'ябал без служак – нішто...

Трэба служыць, як і жыць:
Хто ты і чый памятаці...
Будзь, як Хрыстос на крыжы:
Вер і не бойся сканаці!..

Два менталітэты – як два светы:
Ліберальны і таталітарны...
У адным – усе вакол паэты,
У другім спраўляе баль бяздарнасць.

Беларусь, дзе мне Сусвет адкрыўся –
Ваўкалакаў свет і свет паэтаў!..
Свет, які надвое падзяліўся!
І падзел трагікамічны гэты...

Выспяваюць, падаюць ранеты...
На мільярд адзін пазнання яблык...
Два менталітэты – дзве планеты:
Боская адна, другая – д'яблаў.

Жывём у час чумы
Ў чаканні ля турмы
Ў прыцішанай чарзе,
За краты што паўзе.

Жывём у дзіўны час:
За нас караюць нас...
І дзіўныя ўсе мы
Ў чаканні ля турмы.

Грэх вялікі ў хаце баляваць,
Калі хата валіцца старая...
Ды і Бог не можа больш караць –
Сэрца ўжо ад жалю замірае...

Літасцівы Божа! Што й казаць!..
Нелюдзі, не ведаем, што чынім!
Хіба могуць людзі пажадаць
Столькі зла сабе, сваёй Айчыне?

ДА БЕЛАРУСІ

Будзь гаспадыняй, Беларусь!
У роднай хаце свой абрус
Ільняны, чысты засцялі...
На гэтай княжацкай зямлі
Чужы не мае права лгаць,
Свае законы дыктаваць.
Адзін-адзіны ёсць закон:
Ты – валадарніца спакон
Гэтых людзей і камяніц,
Азёр і рэк,
 палёў, крыніц...
Стань зноў жа
 гордаю княжнай
Між Нёмнам,
 Прыпяццю,
 Дзвіной!
Сама сабою стань – і ўсё!
І паінакшае жыццё,
І будзе вораг знаць і госць,
Што гаспадыня ў хаце ёсць.

ЦЯЖАР

І гэтае бацькоўскае паветра,
Што стронцыем працята навылёт;
І цёмныя атручаныя нетры,
Дзе слепа, невылазна жыве крот;
І цінаю зацягнуыя рэчкі,
Нішчымныя на ракаў і на рыб;
І згорбленыя гора-чалавечкі,
І шэрыя ад цэзія бары;
І грозныя маланкавыя хмары,
І піскі пацучыныя ў жытлах —
Усё на сэрцах д'ябальскім цяжарам
Ляжыць, перагароджвае нам Шлях.

НЭНДЗА

Замест заробку – танная падачка.
І абы ціха!.. Не было б вайны!..
А ў краме чалавек над рэштай плача,
І ў гэтым нічыёй няма віны!..

Залье нястачу са слязьмі віном ён
(На гэта хопіць грошай і віна!)
І будзе страшыць іншага вайною...
Як быццам нэндза лепей, чым вайна.

Я судзіць нікога не бяруся.
Для мяне сам Бог адзін суддзя.
Але ўсё ж за здзек над Беларуссю
Спее гнеў у сціснутых грудзях...

Смерць усіх аддасць на суд нябесны.
Хай жа вас мінае суд зямны:
Тых, каму за Беларусь балесна
І ў каго прад ёю – друз віны!

СУСЕДЗІ

Я живу не ў бары між мядзвездзяў,
А між блізкіх людзей, як ні як...
Маю поруч я розных суседзяў:
Багацей – справа, злева – бядняк.

Багацей – гаспадар адмысловы.
Я ўжо шчыра зайздросчу яму.
І даю вам я цвёрдае слова:
Навучыцца ў суседа ўсяму...

А бядняк – бедалага, нябога,
Абыякавы пень ды лайдак...
Не навучышся жыць у такога,
Будзеш жыць, як і ён – абы-як.

Да каго ж мне, скажыце, схінуцца?
Да таго, хто сам гол, як сакол?..
Страшна мне, калі бачу, як пнуцца
Лайдакі да такіх лайдакоў!

З нашай мовай у наша стагоддзе
Пойдзем цвёрдай хадою, сябры!
Хай шалеюць зласліўцы!

Мы ж пойдзем!
Не стрымае ніхто наш парыў.

Наша песня, наш сцяг залунаюць.
Скажа люд: “Беларусы ідуць!..”
Д’яблы ў пекла сваё паўцякаюць,
Злымі сэрцамі ўчуўшы бяду...

Вось чаму пра канец свайго свету
Сёння часта так брэшуць яны!
Вось чаму ў прадчуванні паэты
Прамяністай і звонкай вясны!

Нашым вуліцам – нашы імёны.
Продкаў мова – для нашых дзяцей.
А інакш паміраць нам з праклёнам,
І, што горш, не сабраць нам касцей...

Ды нічога так нас не настрашыць,
Як, крый Божа, такая бяда:
Калі вуліцы стануць не нашы,
А замест нашай мовы – брыда...

Мова, ты звонкае дзіва!
Духу майго кроў і плоць!..
Можа, байструк толькі хцівы
Пойдзе матулі супроць...

Вусцішна ў матчынай хаце,
Золка ў лугах і ў гаях...
Бог даў такое багацце!
З нэндзы ж не выйдзем ніяк!..

Даўкія дранік, аладак,
Смачны чужы каравай...
Бог даў і лад, і парадак,
Але пануе раздрай.

Свет спазнае немаўлятка
З мовы, з малітвы чужой...
Зжалься, о Боская Матка,
Над беларускай душой!

Няхатняя мова... у хаце маёй,
Нясвойская птушка
хлеб свойскі дзяўбе!
Мо з Божае ласкі карміцель я ёй?
Ці госця яна? Ці сама па сабе?..

– Не госця, сярмяжны мужык,
я ў цябе!
Я – вокліч арла. Я – драпежніка зык.
Я тут гаспадыня, сама па сабе...
Маўчы і не рыпайся, дурань-мужык!

Такая падзяка! Такі вось адказ!
Ды што ад нахабніцы можна чакаць?
А хіжай прыблудніцы трэба сказаць,
Што годзе дзяўбсці ўжо
і хлеб наш,
і нас!

Паставім жа кропку ў моўным
пытанні,
Бо ўжо зразумела да кроплі,
дазвання
Усім, хто хоць каліва розуму мае:
Хай кожная мова жыве, не знікае!
Для рускага – руская...
Наша – для нас...
Бо кожнаму любя сваё, без прыўкрас.
Інакш не бывае!..
Інакш не па правілах...

У гэтым вось месцы
і кропку паставім мы!

СЁННЯШНІМ

Дзень заўтрашні грукае ў скроні.
Ужо і не ноч, а дасвецце...
Было і сплыло наша “сёння”!
Былі і няма нас на свеце!

Калі гэта будзе?
Калі ўжо ачнецца
Запойны, маўклівы народ?..
Калі тое будзе?
Ледзь цепліцца сэрца
Ў брыдоце каторы ўжо год!..

Так лёгка памерці
І недачакацца,
Каб зняць кайданы і аброць...
Калі яно будзе?..
Ці можа так стацца,
Што грэх нам даруе Гасподзь?

ШТО МЫ ЗА ЛЮДЗІ?

Мы да праклёнаў глухія,
Мы не баімся грахоў...
Што мы за людзі такія?
Хто мы, гадаю я, хто?..

Раптам здагадка: ёсць досвед!..
Што тут здзіўляцца, чаму?
Мы – пацукі... І на дослед
Ловяць нас па аднаму...

АВАНТУРЫСТАМ

Рабіце хутчэй авантуры свае,
Бо часу на іх ужо ў вас нестася!
Брашыце,
Пакуль людзі зносяць ваш брэх!
Грашыце,
Пакуль Неба церпіць ваш грэх!

Лепей у свет белы
злым не прыходзь...
Добрым каб стаць,
не паможа і хабар...
...Лепшых людзей забірае Гасподзь,
Горшых —
бярэ сабе д'ябал.

ВЯРТАННЕ

Сябру дзяцінства Валеру Ярмоўцыку

Навокал бэзу пах і пах акацыі,
І водар родных ніў, лугоў, гаёў...
Ты з цягніка сышоў
на ціхай станцыі.
За дваццаць год упершыню сышоў...

А дзе ж ты быў усе гады шалёныя?
Усюды быў, дзе кроў і жах, і боль...
А тут салоўкі спеў, гаі зялёныя,
Бусліны клёкат родны над табой.

Не скажа слова клён,
што палысеў даўно,
А спачувальна ён прашалясціць...
Пад хатай бацькавай ты сам дап'еш
віно сваё...
Каторы год стары самотнік спіць!

Ах, спіце, родныя, сябры і блізкія!
Ты захмялеў ужо і пойдзеш сам...
Адно б не бачыць,
як зарніцы бліскаюць,
Адно б не чуць,
як стогне бацькаў сад!

ПАМ'ЯЦІ МІКОЛЫ ФЕДЗЮКОВІЧА

Там жили поэты...

(А. Блок)

На Грушаўцы каштаны зацвілі
І з каміноў уецца лёгкі дым...
Не верыцца, што грэшнікі жылі
На месцы гэтым ціхім і святым.

Жылі яны не так ужо й даўно –
Над цветам усё той пчаліны рой...
Пілі яны гарбату і віно
З суседняй крамы грушаўскай сваёй.

Звінелі дні, як рыфмы... Час ляцеў,
Крывавы след у сэрцах пакідаў...
Цяпер адзін каштан тут не цвіце –
У непагадзь не выставяў, упаў...

Здаецца, больш нічога на Зямлі
Ніколі не мянялася затым...
...На Грушаўцы каштаны зацвілі
І ўецца з каміноў гаркавы дым.

Карае Бог нас... Ведаем, за што...
Але мы ўсё пытаемся: «За што?...»
Карае Бог нас. Ведаем, за што!
За тое, што пытаемся: «За што?..»

Цела ў стоме...
Хоць дух не знямог.
І балюча душы?
І трывожна...
«Жыць так нельга!» —
Сцвярджае Гасподзь.
Ды падміргвае д'ябал:
«Жыць можна!..»

ЗМЕСТ

*****Жыццё і розніць, і яднае нас... 3**

Раздзел першы. Стань беларусам! 4

*****Рвецца карэнне... 4**

Беларусы -- вялікі народ 5

Я з тых... 6

Я выбіраю Мінск 8

*****Нават у неба ёсць кволасць... 10**

*****Калі паэт сталее... 10**

Шчасце 11

Лёс паэта 12

*****Ты не адзін... 13**

*****Айчына ў небяспецы... 13**

Час Анёла 14

*****Гэта шчасце... 14**

***** «Беларусь?.. А-а! Чарнобыль...» 15**

*****Час спадарыні Івонкі... 16**

*****Як час ляціць крылата!.. 17**

За сталом 18

Беларуская песня 20

Раздел другі. Жыць так нельга! 21

- ***Хто кажа... 21
- ***Жыць так нельга... 22
- ***Д'ябал без служак – ніхто... 23
- ***Два менталітэты 24
- ***Жывём у час чумы... 25
- ***Грэх вялікі... 26
- Да Беларусі 27
- Цяжар 28
- Нэндза 29
- ***Я судзіць нікога не бяруся... 30
- Суседзі 31
- ***З нашай мовай... 32
- ***Нашым вуліцам... 33
- ***Мова – ты звонкае дзіва... 34
- ***Няхатняя мова... 35
- *** Паставім жа кропку... 36
- Сённяшнім 37
- ***Калі гэта будзе? 37
- Што мы за людзі? 38
- Авантурыстам 39
- ***Лепей... 39
- Вяртанне 40
- Памяці Міколы Федзюковіча 41
- ***Карае Бог нас... 42
- ***Цела ў стоце... 42